

Det talte ord gælder

**Tale til samråd AS den 21. februar 2007 i
Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri**

Spørgsmål AS ”Vil ministeren kommentere artiklen fra Altinget den 30. januar 2007 ”Fødevarekontrollanter sjusker med bøderne”, og herunder særligt oplyse, hvad ministeren agter at gøre for at skabe ensartethed i tildeling af bøder for eksempelvis manglende egenkontrol eller manglende skiltning med smiley-rapporter?”

Indledning Jeg er glad for at få lejlighed til at forklare Udvalget om de principper, fødevaremyndighederne lægger til grund for valget af reaktion, når de konstaterer overtrædelser af fødevarelovgivningen.

Fødevarekontrollens valg af sanktion Fødevarekontrollen skal reagere, når de konstaterer overtrædelser af fødevarelovgivningen. Hvilken reaktion, de skal anvende, afhænger af en konkret vurdering af alle omstændigheder i sagen.

Fødevarerkontrollen har forskellige reaktionsmuligheder, bl.a. indskærper, påbud, forbud, administrative bøder, politianmeldelser og eventuel fratagelse af registrering eller autorisation.

Kontrollen skal anvende den reaktion, som skønnes nødvendig for at få virksomheden til at rette op, og reaktionen må ikke være mere indgribende end nødvendigt.

Det betyder, at der ikke kan fastsættes ufravigelige regler eller retningslinjer for, hvornår en bestemt type overtrædelse skal medføre en bestemt reaktion.

Afvejningen af de forskellige hensyn følger af forvaltningsretlige principper for udøvelse af det administrative skøn:

- 1) Skønnet må som udgangspunkt ikke afskæres fuldstændigt af faste regler,
- 2) der skal være proportionalitet mellem overtrædelsen og reaktionen, og

3) der skal lægges vægt på størst mulig ensartethed i forvaltningen af reglerne.

Disse forvaltningsretlige principper trækker i nogle tilfælde i hver sin retning, og fødevaremyndighederne må derfor foretage en nærmere afvejning.

Jeg vil gerne understrege, at denne afvejning af forskellige hensyn ikke kun gælder for fødevaremyndighederne. Den gælder for alle myndigheder. De samme hensyn gør sig i øvrigt gældende i forhold til domstolene. Domstolene skal på tilsvarende måde som udgangspunkt tilstræbe, at ens forhold behandles ens. Men de skal samtidig tage hensyn til samtlige omstændigheder i den enkelte sag – herunder omstændigheder som kan tale for, at straffen skal være en anden, end den normalt ville have været.

I nogle tilfælde kan faste regler have uhensigtsmæssige - og endda urimelige -

konsekvenser. En virksomhed, som almindeligvis både kan og vil overholde reglerne, men som har lavet en enkeltstående fejl, skal behandles lempeligere end den virksomhed, som hverken kan eller vil overholde reglerne.

Lad mig give et eksempel på, hvordan det kunne foregå i praksis:

Eksempel

Fødevarerkontrollen konstaterer den samme overtrædelse i to forskellige virksomheder. I den ene virksomhed har der ikke tidligere været problemer med rengøringen, ligesom der ikke er problemer på andre områder. I denne virksomhed vil en indskærpelse kunne være tilstrækkeligt til at få virksomheden til at overholde reglerne fremover – selvfølgelig forudsat, at der ikke er tale om et grovere forhold.

I den anden virksomhed var det derimod også galt med rengøringen ved det seneste tilsyn, hvor virksomheden fik en

indskærpelse. I øvrigt vedligeholdes virksomheden ikke i tilstrækkeligt omfang, så det er vanskeligt at komme til at gøre ordentligt rent. Den anden virksomhed skal da ikke have den samme reaktion for den mangelfulde rengøring som den første virksomhed, selvom der er tale om den samme overtrædelse.

Det er i den sammenhæng væsentligt, at fødevarekontrollen eskalerer reaktionsvalget, og reagerer hårdere og mere konsekvent overfor de virksomheder, som ikke kan eller ikke vil overholde reglerne.

Det er således for unuanceret, når det af Altingets artikel fremgår, at visse typer overtrædelser, f.eks. mangelfuld dokumentation af gennemført egenkontrol, først bør give en bøde anden gang det konstateres.

Det er korrekt, at den rigtige reaktion for en sådan type førstegangsovertrædelse i de

fleste tilfælde er en indskærpelse. Men der kan være forhold, som gør, at der skal anvendes en strengere reaktion, f.eks. hvis virksomheden generelt ikke kan finde ud af at overholde reglerne på området eller hvis andre konkrete forhold taler i den retning.

Som led i gennemførelsen af nul-tolerance planen for fødevareområdet har Fødevarestyrelsen med virkning fra 1. juli 2006 udstedt en instruks om mere konsekvent bødesanktionering på udvalgte områder. Instruksen finder anvendelse i de tilfælde, hvor der er tale om en *klar overtrædelse af en klar regel*, dvs. hvor der almindeligvis ikke er tvivl om fortolkningen af reglerne, og det af de faktiske forhold klart fremgår, at der er tale om en overtrædelse.

I sådanne tilfælde er udgangspunktet en administrativ bøde - selvfølgelig forudsat, at betingelserne for at give en administrativ bøde i øvrigt er opfyldt.

Men det følger samtidig af instruksen, at udgangspunktet om en administrativ bøde ikke kan stå alene. Hvis der er tale om bagatelagte forhold kan udgangspunktet fraviges. Der skal altså også i disse tilfælde foretages et konkret skøn.

Ensartethed

Overfor bl.a. kravet om, at reaktionen ikke må stå i misforhold til overtrædelsen og ikke må være mere indgribende end nødvendigt for at nå målet - står hensynet til ensartethed i forvaltningen af reglerne.

Det er et meget vigtigt princip, at fødevarekontrollen behandler virksomhederne ens, ligegyldigt hvor, hvornår og af hvem overtrædelsen konstateres.

Fødevarestyrelsens tiltag for at sikre ensartethed

Fødevarestyrelsen arbejder da også intenst og løbende med at skabe størst mulig ensartethed i reaktionerne overfor virksomhederne.

Jeg kan bl.a. nævne den seneste omstrukturering i Fødevarestyrelsen, som reducerede antallet af fødevareregioner fra 10 til 3. En sådan omstrukturering er bl.a. medvirkende til at sikre størst mulig ensartethed på tværs af de regionale grænser.

Derudover sker ensretningen gennem styrelsens årlige supervision af fødevareregionerne, hvor der altid fokuseres på emnet. Fødevarestyrelsen tjekker også mindst en gang årligt en række kontrolrapporter fra regionerne bl.a. med henblik på at opnå størst mulig ensartethed på tværs af regionale og geografiske forskelle. Kontrolafdelingerne har desuden faste kvalitetsprocedurer til kvalitetstjek af kontrolrapporter.

Fødevarestyrelsen har endvidere udarbejdet generelle retningslinjer for sagsopfølgning på fødevareområdet, der udstedes

retningslinjer m.v., som også er medvirkende til at skabe ensartethed, der afholdes kurser og møder i bl.a. erfa-grupper hvor der udveksles erfaringer på tværs af regioner og kontrolafdelinger m.v.

Det fremadrettede arbejde Fødevarestyrelsen vil også fremover fortsætte og videreudvikle arbejdet med at skabe størst mulig ensartethed i fødevarekontrollen.

Ekspertgruppens rapport om fødevarekontrollen peger også netop på dette område. Der arbejdes i øjeblikket intensivt med ekspertgruppens anbefalinger – blandt andet med fokus på kompetenceudvikling, herunder bedre uddannelse af de tilsynsførende, og bedre metodeunderstøttelse af tilsynsarbejdet med henblik på at fremme kvalitet og ensartethed i kontrollen. Meningen er selvfølgelig, at dette arbejde kan bidrage til at gøre det endnu bedre, end det er i dag.

Afslutning

Fødevarestyrelsen ser med meget stor seriøsitet på problematikken omkring ensartethed i forvaltningen af reglerne, og bestræber sig på, at alle virksomheder får den samme behandling.

På trods heraf og de mange tiltag for at sikre ensartethed på området er det på fødevareområdet ligesom på alle øvrige områder svært helt at undgå, at der er forskelle – det er jo mennesker, med hver sin baggrund, som foretager vurderingerne.

Det er bl.a. også derfor, at der er mulighed for at få prøvet en afgørelse ved en højere administrativ instans eller få prøvet en administrativ bøde ved domstolene.

Til slut vil jeg gerne understrege, at ensartethed altså er ét af flere principper, som fødevarekontrollen skal iagttage, for at komme frem til den rigtige reaktion på en overtrædelse.